Обраћање Високог представника Педија Ешдауна Народној скупштини РС

Господине предсједниче, даме и господо,

допустите ми да вам се на почетку захвалим што сте ми пружили прилику да вам се данас обратим.

Жао ми је што то нисам могао учинити прије љетних одмора, када је у моје име говорио мој замјеник, амбасадор Дон Хејс.

Но ја сам обећао да ћу доћи овамо лично. Дакле, ту сам.

Када сам стигао рекао сам, да бих желио да овакве сједнице постану редован дио мојих активности у Босни и Херцеговини. Дакле, ово ће, надам се, бити прва од многих прилика да се састанемо и разговарамо.

У сљедећих неколико година десиће се много тога – биће момената заједничког успјеха и, неминовно, момената жустрог неслагања – али желим вјеровати да ћемо сво то вријеме и даље међусобоно разговарати – уљудно али и искрено, отворено, лицем у лице.

Исто треба да се односи и на наше опхођење са људима изван ове просторије – људима због којих смо овдје.

Управо то је смисао демократије.

Дужни смо људима у стварном свијету описати ствари онаквима какве јесу. Говорити јасно и искрено о ситуацији у Републици Српској, у Босни и Херцеговини и шире у регији.

Баш као и у мојој земљи, превише информација у БиХ до бирача долази индиректним путем – наговјештај неименованог извора, сјеме сумње које посије новинар, истрага која се најави па се

онда демантује, пажљиво написана изјава адвоката, интриге и сплетке о којима се шапуће по кулоарима парламената.

Сваки дан политичка сапуница доживи ново изненађење или заокрет.

Но она пречесто веома мало личи на ствари које се тичу свакодневног живота и свакодневних брига.

Када путујем по земљи, људе увијек питам шта их највише брине.

И знате, гдје год одем добијем исти одговор: људе брину радна мјеста, брине их криминал, и корупција. Желе да се њихови политичари позабаве питањима која се тичу самих грађана. Желе да они раде за грађане, а не за себе.

Прије свега, они желе бољу будућност за себе и своју дјецу, и желе знати како њихови лидери то намјеравају остварити.

Зато су избори који ће се одржати 5. октобра заиста важни.

Грађани из Републике Српске 5. октобра морају донијети озбиљну одлуку. Дужност је свих нас да објаснимо шта та одлука подразумијева, и шта ће бити њене посљедице.

Одлука која се доноси 5. октобра

Они од вас који буду изабрани у овај и друга законодавна тијела у Босни и Херцеговини сносиће велику одговорност. Мораће направити од БиХ функционалну државу. Мораће повести БиХ и њене грађане даље путем трајног мира, стабилности, просперитета и чланства у Европској унији. И по први пут послије рата имаћете четири године да получите резултате, прије но што бирачи буду могли опет донијети свој суд.

А до тада ће одлука о судбини грађана ове земље и овог региона бити донесена.

До 2006. године или ће процес реформе ову земљу једном заувијек одвести на пут стабилности, просперитета и чланства у

Европи. Или ће пак у потпуности стати, и оставити Босну и Херцеговину у стању пропадања, далеко иза својих сусједа, паралисану дуговима, инвеститори ће је избјегавати а млади напустити, биће поткопана корупцијом и по свему судећи осуђена на трајни надзор међународне заједнице.

Ово може звучати аларманто. Тешка срца за иједну земљу могу рећи нешто тако драматично, као што је то да јој се пружа посљедња прилика, и то за веома дуг период.

Међутим, Босни и Херцеговини истиче вријеме, а цијена окретања леђа реформи и Европи ма како спор и фрустрирајући тај процес понекада може бити, изузетно је висока.

Је ли то неко ново размишљање? Није. Оно постоји већ одавно.

Послушајте шта Иво Андрић каже у “Травничкој хроници”;

“*Ви видите да је народ у Босни подијељен на три или чак на четири вјере, подијељене и закрвљене међу собом, а сви заједно одвојени непрелазним зидом од Европе, то јест од свијета и живота… Сумње нема да ће и ваша земља једног дана ући у европски склоп, али се може десити да уђе подвојена и насљедно оптерећена схватањима, навикама и нагонима којих нигдје више нема, и који ће јој као авети спречавати нормалан развитак и стварати од ње несавремено чудовиште и свачији плијен. А овај народ то не заслужује*.”

Моја порука грађанима Републике Српске крајње је једноставна:

Прво, обавезно изађите на изборе, јер ваш глас може промијенити ствари.

И друго, добро размислите о томе за кога ћете гласати.

Наравно, можете гласати против реформи и против Европе, уколико то заиста желите.

Можете гласати тако да се задржи *статус љуо* и осудити ову земљу на стагнацију.

То је ваше право као бирача.

Али размислите јако добро прије него што процесу реформе окренете леђа.

Тачно је да је за реформу потребно вријеме – она је тешка а за неке и болна. Она се може провести само ако смо спремни да гледамо у будућност умјесто да будемо опсједнути прошлошћу. И тачно је да су обични грађани, у свом свакодневном животу знали за предности реформи само по томе што су оне изостале.

Но није потребно дуго тражити међу земљама ове регије или остатка Европе да би се видјело да се реформа уистину исплати, и да ће се исплатити, уколико будемо имали храбрости да Босну и Херцеговину учинимо функционалном, да се држимо свога пута и имамо у виду крајњи циљ.

Погледајте Словенију, гдје сада просјечна плата износи преко 1.300 КМ мјесечно а незапосленост износи око 6%.

Погледајте Мађарску, у којој се извоз између 1990. и 2001. године утростручио, порастављи са 11 милиона на 32 милиона долара.

Те Хрватску, у којој се бруто национални производ у посљедњих десет година удвостручио.

Нема разлога зашто Босна и Херцеговина не би могла достићи своје сусједе, уколико смо у томе одлучни.

Дугорочније гледано, нема разлога зашто не бисмо могли имати најчистији политички простор на Балкану, зашто не бисмо могли постати земља у којој окружење највише погодује бизнису на Балкану, или имати најкредибилнији правни систем у регији.

Можете помислити да ово звучи као машта. Слажем се да је амбициозно. Међутим, не преостаје нам ништа друго него да будемо амбициозни. А то се може урадити, уколико на томе будемо радили.

Једино што недостаје за боље сутра је одлучност да се то боље сутра изгради.

БиХ не може промијенити своју прошлост. Али ви можете утицати на своју будућност.

И зато апелујем на бираче да инсистирају да њихови политичари одговоре на три кључна питања у вези са сваким од великих проблема.

Зашто?

Како?

Када?

Упитајте политичаре зашто животни стандарди у РС нису на вишем нивоу, шта они намјеравају предузети у вези с тим и када?

Упитајте их зашто је тако тешко пословати у БиХ, зашто стране компаније извјештавају да је теже трговати између ентитета него са далеким државама, те шта ће они предузети да се то промијени.

Како ће успоставити функционалну привреду у БиХ, тако да улагачи донесу свој новац овдје и да пословни људи у РС могу слободно трговати, остваривати зараду и отварати више радних мјеста.

Упитајте их зашто нема владавине закона у овој земљи и шта ће они урадити да се то успостави. На који начин ће се ухватити укоштац са мрежама организованог криминала на високом нивоу, како би се очистила царинска управа и како би се супротставило привредном криминалу, како би се извршила реформа полиције и судског система и како би се примијенили највиши могући стандарди у јавном животу.

Упитајте их шта ће урадити да ова земља профункционише, да власти служе грађанима и да припреме Босну и Херцеговину за улазак у ЕУ.

Ово су велика питања. Она заслужују да се одговори на њих.

Не прихватајте ништа мање од тога.

Наравно, биће и оних који не желе причати о овим стварима.

Они ће на све могуће начине покушати да промијене тему и говоре о другим стварима, да скрену вашу пажњу са питања која су заиста битна за предстојеће изборе.

Нешто од тога смо видјели у неколико посљедњих дана. Мој савјет гласачима овдје у Републици Српској и у Босни и Херцеговини је једноставан.

Биће оних који ће жељети пробудити старе духове прошлости како би изнудили ваше гласове. Игноришите их. Прошлост се неће вратити. Морате се бринути за будућност, а то значи за запошљавање и законитост, а не за национализам и националистичке снове.

Биће оних који ће се претварати да прошлост може бити будућност. Не може. А они који настоје да прикажу другачије, уништавају пут у Европу.

Игноришите их. Не одговарајте на провокације. Не играјте њихову игру. Ви водите рачуна о вашој будућности и будућности ваше дјеце – то значи о запошљавању и законитости, и ни очему другом.

Припазите се тога, то вам је мој савјет.

Припазите се оних који тврде да је угрожена ваша национална заједница – ваш национални идентитет – и да је чак и само постојање Републике Српске под знаком питања.

ТО НИЈЕ ТАЧНО. Ви то не бисте дозволили, а не бих ни ја.

На дан кад сам дошао у ову земљу рекао сам сљедеће: *“Никад нећу дозволити било какву уставну промјену која фундаментално угрожава идентитет или безбједност било којег конститутивног*

народа у Босни и Херцеговини".

Стојим иза тога.

Рекао сам да "*наш задатак није да потиснемо или уништимо ничији национални идентитет*" него "*да стрпљиво градимо државу која штити те идентитете, слави их и његује за добробит свију*".

То остаје наш задатак.

Када сам дошао у ову земљу, рекао сам и то да ћемо у Босни и Херцеговини "*заједно успјети или заједно пропасти*".

Тај избор стоји пред нама.

Стога говорим бирачима, када вам се каже да гласате за Србе или Бошњаке или Хрвате, поставите себи неколико питања:

Упитајте се зашто не бисте могли гласати и као појединац – као љекар, наставник, радник у фабрици или студент.

Упитајте се зашто не бисте могли гласати као члан породице – као родитељ, као дјед, као син или кћи.

Упитајте се зашто ваша национална припадност треба бити једини, или чак примарни, фактор који одређује како ћете гласати, када сте ви такође грађани Европе, Балкана, Босне и Херцеговине и своје локалне заједнице?

Видите, има сувише ствари које треба урадити, доста тога треба да се промијени, умјесто да водимо нашу политику чисто према етничким одредницама.

Дозволите људима да кажу да је 5. октобар 2002. године био дан кад су људи гласали за себе, за своје породице и за будућност своје дјеце. Дан када је нада побиједила страх. Дан када је Босна и Херцеговина направила одлучујући корак ка стабилности, напретку и својој европској будућности.